

ⁱDaniel Dăianu

Macroeconomia utilizării fondurilor europene: unele clarificări

La conferința organizată recent de Consiliul Fiscal și Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor a Universității “Alexandru Ioan Cuza” din Iași, având tema “Bugete publice în vremuri de pandemie”, s-a vorbit adesea despre fondurile europene. Dar se impune lămurirea unui aspect esențial legat de macroeconomia utilizării banilor europeni.

Nu arareori se afirmă că aceste resurse nu schimbă soarta unui deficit bugetar întrucât ele apar pe ambele laturi ale unui buget – atât la venituri, cât și la cheltuieli. Merită să stărui pe această temă, întrucât afirmația este numai parțial cu temei. Problematika utilizării fondurilor europene nu numai că trebuie să fie nuanțată, dar, mai ales în circumstanțele actuale, ale apariției Planului european de redresare (care privește 750 miliarde euro ce se adaugă celor 1050 miliarde euro din bugetul UE), situația se modifică în mod radical.

Este adevărat că, la un nivel constant al resurselor absorbite și alte condiții neschimbate (condiția *ceteris paribus*), afirmația menționată mai sus este valabilă, fiindcă resurse apar pe ambele laturi ale bugetului public. Deși, chiar și atunci, examinată fiind dinamica unui sistem se pot manifesta efecte dincolo de volumul resurselor; este ca și cum într-o funcție de producție $F(K,L)$, cu K (capital) și L (munca) constante, un factor tehnic potențează funcția de producție; ar fi acumulări cantitative ce dau naștere unui salt calitativ.

Poate interveni și situația când o mai eficientă alocare și utilizare a resurselor conduce la un salt de producție, de valoare adăugată – prin eficiența mai înaltă în utilizarea resurselor. Și se poate considera că o guvernare ce își propune să reducă cât mai mult din rente necuvenite, să lupte

contra ineficienței, și care definește programe investiționale cu efecte de antrenare superioare, renunță la programe ce înseamnă risipă de resurse, poate vedea o dinamica a PIB mai bună, un salt pe o altă traiectorie de creștere împreună cu o majorare a PIB potențial. Resursele europene pot stimula un proces amplu de utilizare mai bună, realocare, a resurselor într-o economie.

Vreau să subliniez un aspect ce are relevanță pentru situația de acum din România, pentru gestiunea macroeconomică, mai ales în condițiile pandemiei, ale crizei economice foarte severe:

- existența unui deficit structural mare al bugetului public (peste 4% din PIB), accentuat în execuție de pandemie și criza economică prin creștere de cheltuieli și reducere de încasări. Acest deficit reclamă o corecție în următorii 3-4 ani, o consolidare bugetară, cu impact semnificativ asupra economiei;
- dublarea practic a resurselor europene pentru România, ca stat membru al UE, în perioada 2021-2024, fiindcă banii din Planul de redresare ar trebui absorbiți în următorii trei ani alături de resurse din cadrul financiar multianual (bugetul UE).

Corecția macroeconomică, adică aducerea deficitului bugetar la orizontul anului 2024 sub 3% din PIB, înseamnă “extracție” de resurse din economie, prin reducere de cheltuieli și creștere de venituri bugetare. Aceasta “extracție” (pentru reducerea deficitului bugetar), deși făcută în beneficiul intertemporal al economiei și potențialmente cu efect de atractor de resurse investiționale din afară și chiar din interior, cel puțin într-o prima fază, afectează dinamica de creștere a PIB - o poate încetini, chiar opri. Dacă absorbția banilor europeni ar rămâne la nivelul mediu din anii trecuți, corecția macro ar afecta dinamica PIB.

Dacă însă, să zicem am avea o dublare (ceea ce nu este o ipoteza fantastică) a resurselor atrase, se poate contrabalansa efectul de extracție de resurse. De

pildă, dacă s-ar încerca o corecție (reducere) a deficitului cu 2% din PIB într-un an, și dacă această extracție de resurse din sistem prin bugetul public ar fi compensată de o absorbție suplimentară, analogă ca volum, de resurse europene, impactul negativ asupra dinamicii PIB ar fi mult atenuat. Este un aspect foarte important, pe care nu trebuie să îl subestimăm. Astfel, ar putea fi susținute cererea și oferta interne agregate chiar în condiții de corecție macroeconomică. Este de notat că aceste injecții de resurse financiare ar ajuta și finanțarea balanței de plăți.

Cu cât absorbția de resurse europene este mai mare și mai bună calitativ (prin structură și efecte de antrenare), cu atât se atenuază mai mult (se poate chiar anula) efectul contracționist al efortului de a reduce deficitul bugetar, fie corecția macroeconomică realizată în mod gradual, pe câțiva ani.

Ca recapitulare: două sunt efectele de potențare a activității economice produsă de fondurile europene:

1. creșterea volumului de resurse, care ar fi efectul cantitativ;
2. un efect de creștere a eficienței printr-o mai bună utilizare a aceluiași volum de resurse.

Din combinația aceasta se poate mult atenua, chiar anula impactul contracționist al corecției macroeconomice, al consolidării. Trebuie spus că o consolidare credibilă ar stimula investițiile, care s-ar adăuga la absorbția de fonduri europene. Totul trebuie deci să fie judecat în dinamică.

Aceste precizări sunt necesare pentru a nu lăsa să persiste impresia că banii europeni nu contează pentru starea bugetului public decât în măsura în care substituie resursele utilizate anterior pentru acoperirea unor nevoi și care ar fi reorientate în structura bugetului.

ⁱ Acest text nu angajează în mod necesar instituțiile cu care autorul este afiliat.